

ՆԱՀԱՊԵՏ ՔՈՒՉԱԿԻ ԿԵՆՍԱՊԱՏՈՒՄԸ

ՆԱՐԻՆԵ ԿԱՐԱԽԱՆՅԱՆ

Հոգվածում ներկայացված է Աննա Պետրոսյանի «Սերն աշխարհեն խոռվել՝ կերթա» վեպը՝ կենսագրական ժանրի համատեքստում: Պարզաբանվում է գրողի մոտեցումը Քուչակի կերպարի մեկնաբանման հարցում, քննվում են դիպաշարի զարգացման և գեղարվեստական, ոճական որոշ առանձնահատկություններ:

Քանայի բառեր – կենսագրական վեպ, Նահապետ Քուչակ, իրական և գեղարվեստական կերպար, դիպաշարի զարգացում, գրական առնչություններ, բազմաձայնություն, դրամատիկական և հեքիաթային տարրեր:

Աննա Պետրոսյանի «Սերն աշխարհեն խոռվել՝ կերթա» (2004) վեպը նվիրված է Նահապետ Քուչակին: Գրողը Քուչակի կերպարը մեկնաբանում է յուրովի՝ հեռանալով բանաստեղծի իրական կերպարից: Այն գրողին հետաքրքրում է հայ հանճարի ունեցած դերի առումով և պատմական օրհասական ժամանակաշրջանում հայ ոգու հարատևության հաստատումով: Վեպի հարցադրումները խորն են, բայց հեղինակը չի կարողացել նպատակն իրականացնել՝ նշանավոր անհատի կենսագրությունից շատ հեռանալու պատճառով: Փաստ է, որ Քուչակի թողը նույնպես նշանավոր դեմք է եղել, իսկ այդ պարագայում նրան «քմահաճորեն» անժառանգ թողնելն անընդունելի է: Կենսագրական վեպերը հիմնվում են փաստի վրա, իսկ գեղարվեստականությունը պայմանավորված է հեղինակի անհատական շնորհով:

Վեպում առկա են բազմաձայնության որոշակի տարրեր: Հեղինակի ձայնը, ներկայությունը միշտ լսելի են Քուչակի հոգեաշխարհում: Հեղինակը խոսում է նաև ընթերցողի հետ՝ ներգրավելու իր պատումի մեջ: Երկխոսությունները շարունակվում են հերոսի մեջ: Հեղինակային խոսքի բացահայտ առկայությունը, հեքիաթային, առասպելական տարրերը և երազները կանխորոշում են գործողությունների ընթացքը: Հեղինակի դերասանական մասնագիտությունը նպաստել է վեպում բեմական-դրամատիկական տարրերի մուտքին, ինչը կենդանություն է տալիս վեպին:

Սյուժեի զարգացումը ձևավորում է կերպարը: Այգեպան Սարգսի որդին սիրում է այծարած Նանե աղջկան, և Ակնում՝ հայրեններով ու անտունիներով շնչող քաղաքում, ծնվում է նոր հայրեն. Նահապետը բանաստեղծում է սիրուց: Հետո նա տեսնում է խորհրդավոր մի երազ. Ակն քաղաքի բոլոր թևավորները

պատմում են Նանեի և այգեպան տղայի սիրո մասին, իսկ բնությունը հառաչում է. «Երանի իրենց»:

Երազը նախապատրաստում է գործողությունների ընթացքը: Նրա սիրո առարկային ամուսնացնում են հարուստ վաճառականի հետ, ով նրան տեսել էր Նահապետի հետ ունեցած սիրո վայելքից հետո, երբ «շապիկի կոճակը կրծքի վրա բացվել էր»¹: Նահապետը թողնում է հորը և այգին ու հեռանում է Ակնից: Իրականում, երբ Քուչակը հեռացել է իր բնօրրանից, մայրն էլ է կենդանի եղել: Հոր համար այգին անձնավորված է. «Բաց դռնակից ներս տարավ մինչև Ճղակոտոր դեղձենին...կանգնեց, նայեց երկար-երկար, հետո շոյեց կոտրած ճյուղի տեղը, մրմնջաց. – Կցավի՞... »²:

Դեղձենու կոտրած ճյուղն է ցավում, թե՛ իր որդի Նահապետի սիրտն է կոտրվել: Ճղակոտոր դեղձենին Սարգիս այգեպանի համար որդու՝ այգին կիսատ և տունն անտեր թողնելու խորհուրդն է դառնում: Դեղձենու պատկերը Նահապետի հիշողության մեջ արթնանում է քսան տարի հետո միայն, երբ վճռում է տուն վերադառնալ:

Նահապետի արարքն անընդունելի է, և հերոսը սկզբից հիասթափեցնում է. սիրուց մերժված լինելը տնից հեռանալու և ծերացած հորը միայնակ թողնելու հիմք չէր կարող լինել: Հերոսի ներքին մենախոսությունը և երկու եսի կռիվը փոքր-ինչ մեղմում են կասկածանքը. «Ամոթ է, դարձիր տունդ, ետ դարձիր այգիդ... Ակնա սարերից հայրդ ... ճամփին է նայում պանդուխտ զավակի... Դու ինչ պանդուխտ ես... Պանդուխտը կելնի իր տնից կերթա, որ ճար, հնար անի տանը թողած հարազատներին... Վաճառականը տարել է աղջկան, եկել ընկել ես սարեր ու ձորեր...»³:

Գրողը նրան հեռացնում է հայրենի քաղաքից, որպեսզի ցույց տա Հայաստան աշխարհի տարբեր անկյունները և տարբեր հերոսների ու միջավայրի մեջ դնի: Կերպարը ձևավորվում է աստիճանաբար, իսկ Նանեի տեսիլը նրան պիտի շարունակեր հետապնդել: Վեպում հեքիաթայինը և իրականը միահյուսված են: Հեքիաթային են Ակնը, սերը, մինչև անգամ ողբերգական հերոսներն են հեքիաթային տարրեր կրում և ավելի շատ էություն են, քան գոյություն:

Ահա կույր կինը, որ կուրացրել է իրեն, որովհետև աչքի առաջ մորթել են յոթ զավակներին, տեսել է իր և շրջակա գյուղերի ավերումը: Այդ մասին իմա-

¹ Պետրոսյան Ա., Սերն աշխարհեն խոռվել՝ կերթա, Երևան, ՀԳՄ, 2004, էջ 18:

² Նույն տեղում, էջ 22:

³ Նույն տեղում, էջ 45, 46:

նում ենք վեպի վերջում, որովհետև երկար ժամանակ հեռացել էր ընթերցողի տեսադաշտից: Նա վառում է բոլոր մարած թռչունները՝ ապացուցելու համար, որ շեները չեն ավերվել, և հայոց օջախները չեն մարելու: Կինը միայն իր մտքերի հետ է և մի բառ է ասում՝ ռուրի, հայրուրի, և օրորոցային երգում: Ողբերգական կերպարը մեծ խորհուրդ է ստանում՝ հայի կենսունակության խորհուրդը՝ «կույր», անմնացորդ սերը հայրենիքի հանդեպ: Կ.Ջարյանը կասեր. «Այս վիճակում գտնուող որեւէ ուրիշ ժողովուրդ պիտի վիատեր, ընկճեր, գլուխը առնէր ու փախչէր...»⁴: Թեկուզ վիրավոր ու խոցուտված է երկիրը, բայց հավերժանալու է նվիրյալների շնորհիվ:

Խորհրդավոր են նաև Սաթուն թափառականը և Սիսակ ջրաղացպանը, ով իր հերթին ձգտում էր միշտ աշխատեցնել իր ջրաղացը: Կերպարի նախանյութը Խրիմյան Հայրիկի «Պապիկ և թռնիկ»-ից է՝ թոռ Քուչակի մասին պատմող ավանդությունից: Չորս հոգով մի ամբողջ գյուղի մարդկանց, ավելի շուտ նրանց ոսկորները թաղելու արարողությունը ցնցող է իր ողբերգականությամբ և ազդեցությամբ: Սա նաև հեղինակի՝ կենդանի պատկերաստեղծման շնորհքից է գալիս. առարկայական նման տեսարանի հանդիպել ենք նաև հեղինակի «Մոզ քաղաքի կործանումը» վեպում, երբ պատկերել էր արաբների կատարած ոճրագործությունները Դվինում:

Նահապետի անձնական վիշտը չնչին է այս ողբերգությունների առաջ, չնչին է, երբ կոտորած է եղել, երբ տղահավաք (մանկաժողով) է եղել: Հեղինակը միտումնավոր գրող է, գաղափարներն ու մտքերը պարզորոշ արտահայտում է և ընթերցողին խորհելու տեղ գրեթե չի թողնում: «Մինչև այս շիրմաթմբի մոտ նստած չորսը լուռումունջ իրենց սրտի հետ կռիվ կտան, եկ, ես քեզ պատմեմ տղաժողովի մասին...»⁵: Ակնառու է, որ հեղինակը ձգտում է բացահայտել հայոց բախտի անմեկնելի քմայքը: Նա փորձում է գտնել ողբերգության պատճառները, իսկ դա առաջին հերթին դաժան ժամանակաշրջանն էր:

Բայց հայն ապրում է նույնիսկ այդ օրերում, ապրում է մաքառելով, անընդհատ մեռնելով և հարություն առնելով: Ահա մեկ այլ խորհրդանշական կերպար՝ եկեղեցու մարդը, ում Նահապետը հանդիպում է իր թափառումների ընթացքում, և ով հեռավոր կերպով միշտ ներկա է լինելու նրա մտապատկերում: Ծերը մանուկներ է կրթում, լեզու և հայրենիք է պահում և ամեն օր կառուցում է, կառուցում է այն եկեղեցին, որի մի կողմը Պարսկաստանի սահմանն է,

⁴ **Ջարեան Կ.**, Նաը լերան վրայ, տպարան «Հայրենիք», Պոսթըն, 1943, էջ 50:

⁵ **Պետրոսյան Ա.**, Սերն աշխարհեն խոռվել՝ կերթա, Երևան, ՀԳՄ, 2004, էջ 35:

մյուսը՝ Թուրքիայի: Բայց նա կառուցում է՝ խորհրդանշելով հայի կառուցողական, ստեղծագործ ոգու կրողի և փոխանցողի գաղափարը: Նահապետի հետ ունեցած զրույցում բացահայտվում է «Եկեղեցու շինարար Մարդու»⁶ հավատամքը:

«– ...Կապեր մեր ազգն այս անագորույն ժամանակներում, թե չունենար պատմության գիր-թալիսմանը... ամեն մի սերունդ իր ապրած ժամանակի մեջ պարտք ունի թողնելու իր գիր-թալիսմանը... Ամեն մարդ իր ուժերը ներածի չափով պիտի մի տառով, կամ թեկուզ տառի մի գծով հաստատի ինքն իրեն իր ժամանակի մեջ... Դու այգեպան ես... քո գիր-թալիսմանը քո այգու մեջ նոր ծառի մի շիվ տնկելն է...»⁷:

Հետաքրքրական է մայրենիի անադարտության մասին պատկերացումը: Նահապետը, երբ փող մուրալու համար ստիպված է երգել, երգում է «ինչ լեզվով ասես, բացի իր Ակնա մաքուր բարբառից, բացի իր հայերենից»⁸: Ըստ հեղինակի՝ հայոց լեզուն արքայական լեզու է և իրավունք չունի եղծվելու:

Քուչակի կյանքը, այսպես ասած, գերվելու և գերությունից ազատագրվելու ընթացք է: Գերվում է թրքուհու կողմից, ում մոտ է պահվում քաղցր օշարակներով և համադամ կերակուրներով, և պիտի ծառայեր նրա կրքերի բավարարմանը. թրքուհին՝ որպես մեղքի մարմնավորում, հաճախ է կերպավորվել արևմտահայ գրականության մեջ: Թուրքին և թրքությունը մեկնաբանելու կերպը գրողն ակնհայտորեն որդեգրել է Հ. Օշականից, բայց չունի նրա խորաթափանցությունը. միայն ակնարկում է, իսկ ցուցադրումը թերի է մնում:

Գեղեցիկ է Նահապետի անձնագոհությունը՝ հանուն իր հայրենակցի կամավոր գերվելը: Գրողը փորձում է ապացուցել, որ աշխարհում բարին էլ է հաղթում, և իր հերոսի պատմած աղեկների մասին հեքիաթը (իսկ Օշականի հերոսուհին Աղվորն էր) հեքիաթ էր իր իսկ մասին: Տղան իր օրվա աշխատանքը տալիս էր իրենից խնդրողներին, իսկ ինքը տուն էր գալիս՝ հացի փոխարեն օրինանք ստացած: Այդպես է վարվում նաև ինքը: Գերի է վաճառվում Գրիգոր անունով հայ երիտասարդի փոխարեն՝ հանուն մի հայ ընտանիքի և իր ազգի գոյատևման: Իսկ հայ վաճառականի կողմից գերի գնվելու պարագայում էլ երևում է, որ եսը կորցրած հայը թուրքից էլ վատթար է:

Տարագրության մեջ ամեն ինչ կորցրած (որդեգրին՝ Գոռ մանկանը, ջա-

⁶ Նույն տեղում, էջ 71:

⁷ Նույն տեղում, էջ 68:

⁸ Նույն տեղում, էջ 123:

հելությունը) հերոսը ճանաչել էր կյանքը: Բնաբանի տողերում հնչում է հարցը, որին հետևում է և պատասխանը. «– Ո՞ւր կերթաս, եղբայր: – Տուն կերթամ... Երթամ հասնեմ ինքս ինձ»⁹:

Տունը սեփական ետը վերագտնելու, հարազատ էությանը դառնալու խորհուրդ ունի: Հայրն այլևս չկար, թեև «ապրել է այն գիտակցությամբ, թե հողն ու հայրենիքը անվախճան են»¹⁰: Իսկ տունը «դատարկ, հոգնած... ջանասեր սարդի օրինական տիրույթ»¹¹ էր դարձել. լքված տների վերջը: Երգած տխուր երգի ձայնը դեպի իրեն է կանչում խենթին: Ահա թե ով է առաջինը դիմավորում հերոսին: Կյանքում չհասկացված մարդուն խենթն է հասկանում, հասարակությունից օտարվածը. երբեմն խենթերն ավելի խոհեմ են. «Դու քո տան շեմն համբուրե, որ հարություն առնի...»¹²: Ակնեցիները արձագանքում են. – Տեսնող է եղել. լաց է եղել տան շեմին նստած... –Տան շեմը նրա համար է, որ պանդուխտը հետ դառնայիս նստի ու լաց լինի կորցրածի համար...»¹³:

Թվում է՝ հասուն մարդն արդեն ի վիճակի է հաղթահարելու դժվարությունները: Կարող էր նաև նրա կյանքը բարի հեքիաթներում փորձություններ հաղթահարած հերոսների վերջնական հաղթանակով պսակվել: Ակնում նրան սիրով են ընդունում, իսկ մի կին առանձնանում է բոլոր կանանցից և Նահապետի ոտքերն է վաճում: Հեղինակը ոչ մի անգամ նրան Քուչակ չի ասում՝ հավանաբար մտերմություն պահպանելու և դարերի հեռավորությունը չքացնելու համար: Անցյալն ու ներկան միահյուսված են նաև հեղինակի այլ ստեղծագործություններում: «Երկար վերադարձ» դրամայում ուղղակիորեն ասվում է. «...ուզում էիր վերադառնալ այնտեղ, որտեղից սկիզբ էր առել քո երթը»¹⁴: Երթն այստեղ Արշիլ Գորկու անցյալն էր ու հիշողությունը և արդարացնում է հեղինակի միտումը: Բայց հետագա ստեղծագործություններին վնասում է: Հեղինակային այս մոտեցումն անորոշություն է առաջացնում, ինչը հիասթափեցնում է, որովհետև այս լուծումն ընդունելի կարող էր համարվել վեպի «խանձարուրային» վիճակի համար, երբ հերոսները թափառական-բախտախնդիրներ էին, բայց ոչ ժամանակակից վեպի դեպքում:

⁹ Նույն տեղում, էջ 199:

¹⁰ Նույն տեղում, էջ 204:

¹¹ Նույն տեղում:

¹² Նույն տեղում, էջ 205:

¹³ Նույն տեղում, էջ 210:

¹⁴ **Պետրոսյան Ա.**, Եկա որ մնամ ...: Պիեսներ, Երևան, «Սովետական գրող», 1986, էջ 242:

Վիպական զուգահեռների մեջ մի գիշեր նրա մոտ է հայտնվում խորհրդավոր կինը՝ Սաթենիկը, ով նրա ոտքերն էր լվացել: Աստվածաշնչյան անառակ կնոջ՝ Մարիամ Մագդաղենացու կերպարի գծագրումն է սա՝ մի փոքր այլ ելակետով: Ասենք, որ Մարիամ Մագդաղենացու կերպարին հեղինակն անդրադարձել է հետագա ստեղծագործություններում («Մարիամ Մագդաղենացի և Փիլիպպոս»): Այս կինը պանդուխտի կին էր, չհարսնացած մի այրի, չի ճաշակել մայրության բերկրանքը և ուզում է երջանիկ լինել: Սաթենիկը հղիանում է. նա մայր դառնալու իրավունք ուներ: Իսկ Նահապետն ուզում էր, որ ծնվի, նույնն է, թե հառնի Գոռ մանուկը՝ իր որդեգիրը, իր զավակը: Բայց... Կար միջավայրի հակադրությունը, «ադաթ» կոչվածը, որ զորավոր էր. «Դաժան էր և չէր սահմռկում անհատներին զոհ տալու գնով պահել գլխավորը: Ակն քաղաքը թույլ չէր տալիս իր հեռու գնացած պանդուխտի սիրտը խոցվի, ու հոգին արյունի...»¹⁵: Այս պատկեր դատապարտված էր նաև Աստծո կողմից: Եվ կատարվում են անխուսափելի ու նաև չնախատեսվածը. հենց եկեղեցում՝ սուրբ Մարնտուրիկում սրբուհու կերպարանքով մի կին, ով Սաթենիկին ծերացած Մարնտուրիկ (Մարիամ Աստվածածին) է թվում, ներկայանում է իբրև Երուսաղեմում եղած հաջի և հորդորում է, որ խմի իր ամանի պարունակությունից: Իսկ ամանում «տղա գցելու» համար նախատեսված հեղուկ էր, որ «սրբուհին» «պատահաբար» լցրել էր թույնի ամանի մեջ: Սաթենիկը մեռնում է Մարնտուրիկում՝ մայրերի հովանավոր եկեղեցում:

Պտուղը հասել էր. Նահապետը պիտի վայելեր իր այգու պտուղը և զավակ պիտի ունենար: Նոր հարվածն ավելի դաժան էր և առարկայական. նա այլևս չի կարող մնալ Ակնում և նորից հեռանում է: Նա, որ վերադարձել էր՝ իր տունն ու այգին ծաղկեցնելու, հարություն տալու իր Գոռ մանկանը, հեռանում է, և պարզ է, որ այս անգամ անվերադարձ: Սա լույսի ջահակրի կյանքն է: Այն մարդու, ում երգերն արդեն տարածվել են ամբողջ երկրով մեկ. մի վայրում թվականն է նշվում Նահապետ երգչի գալուց առաջ, և հետո մի այլ տեղում նա արդեն սուրբ է: Այսինքն՝ հեղինակը ոչ այնքան նրա երգի մասին է պատմում, որքան թողած ազդեցության:

Ակաբունքորեն հեղինակը հետևում է 1914 թ. Կ. Ջարյանի, Հ. Օշականի, Գ. Բարսեղյանի և Ա. Տատուրյանի հիմնադրած «Մեհյան» հանդեսին, որի առաջին համարն ազդարարում էր. «Պաշտամունք և արտահայտություն հայ

¹⁵ Պետրոսյան Ա., Սերն աշխարհեն խոռվել՝ կերթա, Երևան, ՀԳՄ, 2004, էջ 233:

հոգվոյն»¹⁶: Վեպը սյուժետային առնչությունների ունի Կ. Զարյանի «Տատրագոմի հարսը» պոեմի հետ. Սաթենիկն ասես Սանայի կրկնօրինակը լինի, և ճակատագիրը ևս նույն լուծումն է ստանում:

Սա է նվիրյալի կյանքը, և հերոսն իր այգին ու տունը թողնում է այն երիտասարդին, ում բերանից լսել էր իր հորինած հայրենը: Այսինքն՝ երգը պիտի շարունակվի, հայը պիտի ապրի: Սա է վեպի ենթատեքստը և գաղափարը՝ հայի ոգու հայտնաբերումը: Վեպը վերջանում է խորհրդանշական պատկերով. մարդիկ տեսնում են Նահապետին եկեղեցու գմբեթի խաչին փարված. կտրում են խաչը գմբեթից, բայց նա մնում է իր խաչին փարված: Հանճարների ճանապարհը խաչն է և խաչին փարվելը՝ անձնագոհությունը և նվիրումը:

Հեղինակն իր վեպում արծարծել է բազմապիսի խնդիրներ՝ հայի ոգու, մայրենիի, հայոց պատմության և հայոց ճակատագրի քմայքների, հայ ժողովրդի կենսունակության բացահայտման հարցերը: Նպատակադրույթն, անշուշտ, լայն է, բայց դրան գնալու ճանապարհներն ու եղանակներն են անկատար: Գիրքը հետաքրքրությամբ է ընթերցվում: Տեսարանների միտումնավոր սրումն ուժեղացնում է տպավորությունը, երբ հերոսը կրկին է պատրանաթափվում, ազդեցությունը ցնցող է: Այնուհանդերձ, այն չի բավարարում հասուն ընթերցողին: Այն պայմանականորեն կարելի է համարել կենսագրական վեպ, որովհետև փաստից շատ է հեռացել, իսկ թափառական հերոսների առկայությունը և նրանց վերջից դեպի սկիզբ և վերադարձը նույն կետին բնորոշ էր XVI դարի վեպին:

Վեպի գրության ժամանակ արդեն ասպարեզում կար «Նահապետ Քուչակի բանաստեղծական աշխարհը» գիրքը (2001), գուցե այն ինչ-որ առումով ազդակ կամ նյութ էր վեպի գրության համար, բայց ակադեմիկոս Թամրազյանը, հավաքելով և գրքում ներկայացնելով Ն. Քուչակի մասին եղած փաստերը, այն համոզմունքն է հայտնում, որ Ն. Քուչակն իրական անձ է եղել և ոչ թե հայրենների ժողովրդական անանուն աշուղ: Գրողն առկախ է թողնում Քուչակի կերպարը, և նրա փոխարեն կարող էր դրվել ցանկացած «թափառական», բայց ոչ XVI դարի հանճարեղ բանաստեղծ Նահապետ Քուչակը: Նրա հերոսը չի արդարացնում իր իսկ առաջարկած միտումը՝ ապացուցել, որ այդ ավերածությունների շրջանում հայը դիմադրեց իր հանճարով և հոգևոր արժեքների ստեղծմամբ: Հզոր անհատի կերպարը դառնում է ոչ թե առաջնոր-

¹⁶ «Մեհյան», թիվ 1, հունվար, 1914, նաև՝ Կ. Զարյան, Նավատումար, «Սարգիս Խաչենց», Երևան, 1999, էջ 74:

դողի և իր հետևից տանողի կերպար, այլ խեղճ, լավան, կամագուրկ մի հերոս, որը հուսահատեցնում է: Կերպարն արհեստական ու գունագուրկ է ստացվել. արհեստականորեն «հագել» է Քուչակի հագուստը, ինչը բոլորովին չի նստել վրան, իսկ անորոշությունը, ցավը, գրողի մոտ արդեն սկզբունք է դարձել:

Վեպի խմբագիր Լ. Անանյանը գրել է. «Գրքի հերոս Նահապետ Քուչակ բանաստեղծը ... փորձում է հասնել սիրո ետևից: Կհասնի՞ր արդյոք...»¹⁷: Գրեթե նույնն է ասում Հ. Համբարձումյանը «Մարիամ Մագդաղենացի և Փիլիպպոս» դրամայի համար. «Ինքնաքննման միջոցով է Փիլիպպոսը գտնում ճիշտ ճանապարհը, սակայն, այդուհանդերձ, գլխավոր հարցերն առկախ են մնում. կհաղթահարի՞ր արդյոք նա սարսափը, կգնա՞ր այդ ճանապարհով, երբ լույսը բացվի»¹⁸: Նույնը ասելու դեպքում կկրկնենք նրանց, բայց և այնպես չենք սխալվի: Եթե վերջինիս դեպքում կերպարի վերլուծության նման սկզբունքը ինչ-որ կերպ ընդունելի է, ապա Նահապետ Քուչակի կենսապատման համար լիովին մերժելի է. փաստական նյութից բոլորովին հեռացումը, կերպարի անորոշությունը հիասթափեցնում են: Իսկ Քուչակ մականվան չհիշատակելը նույնիսկ կասկած է հարուցում. արդյոք գլխավոր հերոսը Նահապետ Քուչակն է, թե՞ ինչ-որ բախտախնդիր:

Շրջուն շարադասությունները, հետադաս որոշիչները, կրկնությունները ոճաբանորեն ստեղծում են բանաստեղծական մթնոլորտ. երբեմն հատվածներ կան, որոնք արձակ բանաստեղծության տպավորություն են թողնում: Վեպում ծայներն ու ծայնային արձագանքներն ուղեկից գործոն են: Երկխոսությունները, մենախոսությունները, ներքին խոսքը և հեղինակի խոսքը վեպում դրամատիկական տարրեր են մտցրել: Վեպին բնորոշ են ներժանրային թափանցումները. այն արձակի, դրամայի և որոշ չափով էլ բանաստեղծության խառնուրդ է: Թերություն է, անշուշտ, այն, որ նա քիչ է օգտվել Քուչակի բառապաշարից, պատկերների առատ «ներկայակից», մեջբերումները հայրեններից աննշան են: Վեպում գրեթե չի զգացվում Քուչակի «շունչը»: Վեպը հանձնարարելի է դպրոցականներին:

¹⁷ Պետրոսյան Ա., Սերն աշխարհեն խոռվել՝ կերթա, Երևան, ՀԳՄ, 2004, էջ 2:

¹⁸ Համբարձումյան Հ., Աննա Պետրոսյան. «Մարիամ Մագդաղենացի և Փիլիպպոս»// Զուգահեռ ընթերցումներ (Ուսումնասիրություններ և հոդվածներ), Երևան, «Գրական էտալոն», 2012, էջ 226:

ЖИЗНЕОПИСАНИЕ НААПЕТА КУЧАКА

НАРИНЕ КАРАХАНЫАН

В статье представлен роман Анны Петросян "Любовь обиделась на мир, она уходит" в контексте биографического жанра. Выясняется отношение писателя к вопросу интерпретации образа Кучака, рассматриваются композиционное развитие и некоторые художественные и стилистические особенности романа.

Ключевые слова - биографический роман, Наапет Кучак, реальный и вымышленный персонаж, разработка композиции, литературные связи, полифония (многоголосие), драматические и сказочные элементы.

THE LIFE HISTORY OF NAHAPET KUCHAK

NARINE KARAKHANYAN

This article is a review of Anna Petrosyan's novel "Love Holding Grudge Against The World Goes Away" in the context of a biographical genre. Karakhanyan elucidates Petrosyan's interpretation of Quchak's character. The compositional development as well as certain artistic and stylistic features of the novel are also studied.

Key words - Biographical novel, Nahapet Kuchak, real and fictional characters, compositional development, literary connections, polyphony, dramatic and fantastic elements.